

Рецензия

на дисертационен труд за научната степен “доктор ” по професионално направление 8.2
изобразително изкуство

Програма „Мода“/ департамент „Дизайн“

на тема “ *Конструирание и обемно моделиране в модния дизайн* “

на Милена Иванова Начева

Рецензент: проф. д-р Мария Блажева

Със заповед №З-РК-173/29.03.2024 г. на проф. Пламен Дойнов, д. н. – Ректор на Нов български университет, за назначаване на Научно жури във връзка със защита на дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Милена Иванова Начева редовен докторант в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, тема: “Конструирание и обемно моделиране в модния дизайн“, с научен ръководител проф. д-р Емилия Панайотова, съм определена за рецензент.

Относно: представен дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление: 8.2 „Изобразително изкуство“ – НБУ

Автор на дисертационния труд: Милена Начева е редовен докторант в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“, професионално направление 8.2 – НБУ

Тема на дисертационния труд: *Конструирание и обемно моделиране в модния дизайн*

Рецензията е изготвена съобразно Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането на този закон и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изборът на темата “ *Конструирание и обемно моделиране в модния дизайн* “ е особено значима както в теоретичен, така и в практически план. В този смисъл, избраният изследователски проблем е пряко свързан с лимитираната теоретична рамка по изследването. Научно-изследователската работа се характеризира с анализиране и изследване на процесите при създаването на модния дизайн като съвкупност от множество процеси, чиято крайна цел е модният продукт. Дисертационният труд е първото теоретично изследване в България с фокус върху конструкцията като част от креативният процес. Темата проследява: преглед на връзката между творческия акт при създаването на модна колекция, етапите в процеса на работа, конструирането на облеклото и сравнителния анализ на различните системи при конструирането на дрехата. Изследвайки материята в дълбочина още в увода към дисертационния труд Начева формулира, цялостното възприятие по темата от формата, силуета, обема, елементите и

детайлите, до конструкцията като част от дизайна, която превръща идеята от двуизмерна визуализация в триизмерен продукт. *„Конструкцията е физическият носител на дрехата“*. Авторът систематизира в няколко обобщени тематични направления труда си: модна колекция – дизайн процес; плоската кройка в модния дизайн; обемно моделиране – мулаж; от идея до конструкция – креативен процес; популярни системи за конструиране – сравнение; еволюция на конструкцията. Последователно са разгледани основните конструктивни системи. Обърнато е внимание, че конструирането е компонент от общи анализи и характеристики при голяма група, изследвана е типологически определената среда на базата, на която са създадени различните системи, както и индивидуалния подход при обемното моделиране – мулаж. *„Конструкцията е фундаментът, върху който се изгражда дизайнерската идея и всяка грешка в основата се трансферира в последващата кройка.“* Акцентът се поставя върху подходи и методи за анализ, концептуализиране и сравнение. Тезата разглежда конструирането до способността да превърне дрехата във *„физическият носител.“* Това определя дисертационния труд както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект. На база на научните търсения Начева е усетила необходимостта от теоретично изясняване на проблематиката и търсенето на практическо приложение в конструкцията на добрия дизайн. Логиката на основната теза е развита и следвана от автора.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Дисертационният труд развива и анализира връзките между: конструкцията на дрехата и модната идея – естетическият аспект на продукта и неговата реализация; значението на конструкцията в модния бизнес при създаването на моден продукт; изследва различните аспекти на конструирането и моделирането. Целта на този труд е да докаже следните твърдения: да даде цялостен поглед върху дизайн процеса; да определи комплексната роля на конструирането и обемното моделиране; да направи аналитично сравнение в системите на конструирането, като подробно изследва две от най-популярните системи за конструиране; да предложи нов метод за разработване на основна конструкция; да разгледа креативния процес с различните подходи, които дизайнерите могат да прилагат. Целта на изследването е формулирана ясно и конкретно, както и направеният преглед. Основната цел, застъпена в изследването се свързва с ролята на модната идея и конструирането на дрехата пряко влияеща върху определянето и създаването на облеклото; в изследването е проследена и еволюцията на дизайна в модна колекция, който в конкретния случай се осъществява чрез еволюцията на конструкцията. Обектът, предметът и основната теза на изследването са дефинирани коректно в увода. Основната цел и подцели са формулирани точно и ясно. Изпълнението им е добре отчетено в заключението. Систематизирани са актуалните методи и инструменти за успешна стратегия за ролята на моделиер-конструктора, която е ключова за добрия моден продукт. В диапазона между теорията и практиката Начева съзнателно се опитва да използва талант и професионален опит. Следва да отбележа, че в резултат на работата по темата, поставената цел и задачи са изпълнени.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Начева познава изследвания проблем и научния апарат в изследваната област. Правилно се използвани, не са забелязани логически противоречия и твърдения. Изчерпателно и в широк обзор са представени постиженията в научната литература в областта на модния дизайн. Цялото изложение и конкретно направения преглед на научната литература показват добро познаване на съвременното състояние на теорията и практиката на проучения проблем. Прегледана е необходима и достатъчна научна литература, която е в съответствие с изследователските цели и модерните изследвания на проблема. Ясно се откроява авторското становище и критично научно мислене. Използва се богат понятиен апарат, което показва познаване в дълбочина на литературните източници. В научен стил проличава свободно боравене с научната терминология. С коректност е обработена, анализирана, обобщена и оценена голям обем информация. В заключение може да се обобщи, че в дисертационният труд проличава познаване на изследвания проблем и собствено отношение по темата.

4. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Цитирани са коректно необходим и достатъчен брой авторитети и автори. В дисертационният труд не се забелязва некоректно цитиране на литературни източници.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Дисертационният труд включва две методики на работа, едната от които е свързана с практическите дейности при реализиране на модни продукти, а другата методика дава възможност за прилагане методите на теоретичната подготовка при намирането на концептуални решения за конструкцията на облеклото в дизайна. Сравнителният анализ е използваният подход, който е базиран на данни, които проследяват динамиката между двете системи за конструиране. Анализът разглежда значението на проблема в контекста; посочва връзките между системите на конструиране от една страна и модната идея. Намерена е връзката между естетическия аспект на продукта и реализацията му. Изследователският модел е свързан, както със съдържателните характеристики и зададените параметри от теоретико-приложната рамка, посочени от автора в първа глава на дисертацията, така и с методологията на изследването – систематизацията на използваните методи за тяхното проучване, констатиране и анализ на данните, които са представени в дисертационния труд:

- *Проучване на различни литературни и онлайн източници – книги, учебници, научни публикации, журналистически статии посветени на модата, които разглеждат частично или в голяма степен изследвания проблем.*
- *Изследвани и анализирани са методите на работа в сферата на разглеждания проблем на различни организации, модни брандове, независими дизайнери и платформи за моден дизайн.*
- *Направен е анализ и сравнение в няколко от разглежданите аспекти на проблема, базиран както на данни, текстове и изображения, така и на практически изпитания на конструктивни похвати от утвърдени системи за конструиране.*
- *От получената чрез изброените до тук методи информация са направени дедукция и индукция, на базата на получените данни и резултати.*

6. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Изследването се базира главно на методи като: анализ и синтез и обобщение:

- Критично-аналитичен метод на съответната литература;
- Проучване на отделни системи в конструирането на облеклото, които определят и подкрепят съвременни дизайнерски практики;
- Методът на оценяване.

Методи на изследване – Използваните методи на изследване са съвременни. Използваната методика е приведена в съответствие с характера на обекта и задачите на изследване. За целта е конструирана оригинална комбинация от ясни критерии и показатели, обосновани със съвременни теоретични модели. Чрез проучването и анализа на научната литература по темата, както и на добрите практики от световен мащаб се изяснява ролята на конструирането в облеклото, концепцията и развитието на отделните системи в дисертационния труд. В изследването авторът използва два подхода, които са развити така, че да бъдат свързани в логически ред помежду си, за да отразят по най-подходящият начин в заключенията на дисертацията.

7. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Авторът е използвал библиография от над 100 източници, над 15 научни публикации, както и множество онлайн източници. Обем: 178 страници и 69 фигури в подкрепа на изложението. Извършена е огромна проучвателна работа, удостоверена от броя на библиографските приложения, благодарение на която в труда са направени съответните изводи и анализи. Към труда са направени множество диаграми, таблици, чертежи и фотоси, които онагледяват научното изследване. Считаю, че събирането и анализирането на емпирични данни е извършено от Милена Начева с прецизност, точност, критичност и достоверност.

8. Описание на приносите:

8.1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Дисертационният труд има теоретичен и практически приносен характер. Той дава реална представа и научно обоснована концепция за сложния и изключително динамичен процес в областта на реализацията в краен вариант на модния продукт. Като съществен принос намирам прецизното систематизиране на докторанта в: подробният анализ на двете конструктивни системи/ прилагането на различни техники/; конструкцията, като основен фактор и движеща сила в креативния акт и завършеният вид на модния дизайн.

Наличието на професионален опит е в основата на собствения принос при събирането и анализа на емпиричните данни. Дисертационният труд е наситен с богата информация от гледна точка на направените изследвания. Темата е актуална и може да се приеме като принос към дизайна в сферата на модната индустрия.

8.2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Приложената справка за приносите в дисертационния труд коректно отразяват резултатите постигнати от докторант Милена Начева.

Приносите на дисертационния труд:

- *Това е първото теоретично изследване в България с фокус върху конструкцията като активен участник в креативния процес и генератор на идеи. Не мога да твърдя, че няма такива и в световен мащаб, но моите проучвания до момента не откриват.*
- *Изследването прави обширен анализ на ролята на конструкцията в модния бизнес и създаването на моден продукт, изследва различни аспекти на конструирането и моделирането и дава нов поглед за комплексността на приложението им.*
- *За пръв път конструирането е разгледано като компонент на дизайна, а не само като носител на идеята.*
- *Изследването проследява и еволюцията на конструкцията в контекста на еволюцията на дизайна в една модна колекция.*
- *За пръв път е направен задълбочен сравнителен анализ на две популярни системи за конструиране – M. Müller & Sohn и ESMOD*
- *Изследването предлага нов, по-лесен за разбиране и разчертаване метод за конструиране на дамски корсаж, който не претендира да е напълно авторски, а е комбинация от предимствата на методите от двете изследвани системи с елиминирани недостатъци.*
- *В изследването е включена адаптирана от автора ръсто-размерна таблица, с размери, отговарящи на френските стандарти, но съдържаща и всички необходими измервания за построяване както на конструкции по системата ESMOD, така и адаптирани размери за системата Müller и адаптираната авторската разработка за дамски корсаж.*
- *Изследването може да допринесе за преосмислянето на преподавателските практики в България в посока на насърчване на студентите да задълбочат уменията си в областта на конструирането и обемното моделиране, за да ги прилагат умело в креативния процес.*

- *Практическо приложение на изследването вече се осъществява в курсовете по конструиране в Нов български университет, в които съм преподавател от 7 години. Този подход насърчава студентите да експериментират със сложни методи на конструиране, да прилагат на обемното моделиране в практиката си и да експериментират с различни техники. В този смисъл изследването може да послужи и като методологическа основа за създаване на курсове, уъркшопове и майсторски класове изцяло с фокус върху експериментирането със смесени техники и сложни конструктивни похвати. Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.*

В материалите по защитата са представени две публикации в рецензирани издания:

Публикации на автора:

Начева, М. (2018). Сравнителен анализ на уличния стил в облеклото в две големи модни столици – Париж и Берлин. Списание „ЕЗИК И ПУБЛИЧНОСТ“ на Департамент Философия и социология, Трети докторантски брой“, КН .8, БРОЙ 3/2018, ISSN 2367-5756, стр. 79-93. София: Нов български университет

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Не познавам докторант Милена Начева, но съм много впечатлена от дисертационният труд. За първи път толкова аналитично, систематично, обстоятелствено и много задълбочено са разгледани и съпоставени съобразно естеството на типа шевен процес двете водещи конструктивни системи в модния дизайн. Считам, че избраната тема е много важна и ключова. Тя е разработена с необходимите проучвания и личен практически опит.

Мнения, препоръки и бележки.

Трудът е добре структуриран, с умело подбрани названия на главите и техните подразделения, особено ценно качество е конкретността на изводите. Считам, че дисертационният труд има завършен вид и отговаря на всички изисквания. Докторант Милена Начева трябва да продължи научно-приложна дейност в областта на модния дизайн. Начева има и самостоятелни, значими творческа изява в областта на модния дизайн:

- Самостоятелен дизайнерски уикенд - представяне на модна колекция "Côte d'Azur" на „ИВАН АСЕН 22- концептуална дизайнерска платформа“, юни 2019 г.
- Самостоятелен дизайнерски уикенд - представяне на модна колекция "City Hybrid" на „ИВАН АСЕН 22 концептуална дизайнерска платформа“, Декември 2019 г.

Заключение

Дисертационният труд на тема *“Конструиране и обемно моделиране в модния дизайн”* представлява актуално, самостоятелно, значимо и изключително задълбочено изследване. Притежава неоспоримо необходимите качества с посочените методи на проучване. Дисертационният труд отговаря напълно на задължителните законови изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и на вътрешната нормативна база на НБУ.

Въз основа на посочените достойнства, научните и научно-приложните приноси предлагам и подкрепям присъждането на Милена Начева на образователната и научна степен „доктор” в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство ”.

Дата: 20.06.2024 г.

Рецензент: проф. д-р Мария Блажева